

Sygn. akt II DO 68/21

POSTANOWIENIE

Dnia 12 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Zubert

w sprawie prokuratora Prokuratury Rejonowej w W. – K. P.,
po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na posiedzeniu bez udziału stron w dniu 12 stycznia 2022 r.,
żądania sędziego Sądu Najwyższego Adama Rocha z 4 stycznia 2022 r.
w przedmiocie wyłączenia od udziału w sprawie o sygn. II DO 68/21,
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. a contrario w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze

postanowił:

nie uwzględnić żądania sędziego Sądu Najwyższego Adama Rocha o wyłączenie od rozpoznania sprawy o sygn. akt II DO 68/21, w przedmiocie zażalenia obrońcy prokuratora K. P. na postanowienie Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z 14 października 2021 r., sygn. akt PK I SD [...].

UZASADNIENIE

Podczas rozprawy w dniu 9 września 2021 r. przed Sądem Dyscyplinarnym przy Prokuratorze Generalnym prokurator Z. S. - obrońca obwinionego prokuratora Prokuratury Rejonowej w W. - K. P., wniósł o zawieszenie postępowania dyscyplinarnego w sprawie PK I SD [...] z powodu długotrwałej przeszkody uniemożliwiającej jego prowadzenie.

Postanowieniem z 14 października 2021 r., sygn. akt PK I SD [...], Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym nie uwzględnił wniosku o zawieszenie postępowania dyscyplinarnego.

Zażalenie na powyższe rozstrzygnięcie złożył obrońca obwinionego, który zaskarżył postanowienie w całości, zarzucając naruszenie art. 22 § 1 k.p.k. poprzez bezzasadne uznanie, że okoliczności przytoczone we wniosku z 9 września 2021 r. nie uzasadniają zawieszenia postępowania. Formułując powyższy zarzut autor zażalenia wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i zawieszenie postępowania dyscyplinarnego wobec prokuratora K. P.

Zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej z 8 listopada 2021 r. sprawa dotycząca rozpoznania wskazanego zażalenia została zarejestrowana w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego pod sygn. II DO 68/21, zaś do jej rozpoznania wyznaczono jako sprawozdawcę sędziego Sądu Najwyższego Jana Majchrowskiego. W związku z zrzeczeniem się pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego przez Jana Majchrowskiego, zarządzeniem z 20 grudnia 2021 r. do rozpoznania sprawy o sygn. II DO 68/21 wyznaczono sędziego Sądu Najwyższego Adama Rocha.

W pisemnym oświadczeniu z 4 stycznia 2022 roku sędzia Sądu Najwyższego Adam Roch wskazał, iż w latach 2002-2009 wykonywał czynności służbowe w strukturze do spraw przestępczości zorganizowanej prokuratur różnych szczebli, a prokurator K. P. pełnił w tym czasie funkcje dyrektorskie w tym pionie. Sędzia Sądu Najwyższego Adam Roch podkreślił, że obwiniony prokurator miał również wpływ na czynności związane z jego przeniesieniem z Wydziału Spraw Przestępczości Zorganizowanej do Działu Nadzoru nad Postępowaniem Przygotowawczym funkcjonującego w ramach Wydziału Organizacyjnego Prokuratury Apelacyjnej w [...], o czym świadczy przebieg obrad Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka Sejmu RP z 8 września 2009 r. W ocenie autora oświadczenia powyższe okoliczności uzasadniają jego wyłączenie od udziału w rozpoznaniu sprawy II DO 68/21, gdyż mogą wywołać w odbiorze społecznym uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Okoliczności przytoczone w oświadczeniu sędziego Sądu Najwyższego Adama Rocha nie stanowią wystarczającej przesłanki do wyłączenia go od udziału w sprawie dotyczącej rozpoznania zażalenia obrońcy prokuratora Prokuratury Rejonowej w W. - K. P. na postanowienie Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z 14 października 2021 r. w sprawie PK I SD [...].

Zgodnie z treścią art. 41 § 1 k.p.k. - znajdującego pełne zastosowanie w prokuratorskim postępowaniu dyscyplinarnym na podstawie art. 171 ust. 1 ustawy z 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze - sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, która mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Wyłączenie następuje na żądanie sędziego, z urzędu albo na wniosek strony (art. 42 § 1 k.p.k.). Wprawdzie ustawodawca nie zdefiniował pojęcia „uzasadnionej wątpliwości” zawartego w powołanej regulacji, jednakże w orzecznictwie wskazuje się, iż winna być ona realna i konkretna, a nie jedynie hipotetyczna i ograniczająca się do subiektywnego przekonania o jej istnieniu u określonej osoby. Uzasadniona wątpliwość musi bowiem „istnieć obiektywnie i poddawać się zewnętrznej weryfikacji oraz ocenie” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2012 r., III KK 214/11, OSNKW 2012/4/4). Zaznaczenia wymaga, iż zasadność żądania opartego o przepis art. 41 § 1 k.p.k. winna wynikać nie tylko ze sfery wewnętrznego przekonania samego sędziego, lecz obiektywnie potwierdzonych okoliczności sprawy, które łącznie tworzą skonkretyzowany układ okoliczności, mogący wywoływać w odbiorze zewnętrznym poczucie stronniczego nastawienia sędziego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 maja 2021 r., IV KO 63/21, LEX nr 3181389). Zwrócić należy przy tym uwagę na konieczność odróżnienia subiektywnego poczucia sędziego co do własnej bezstronności od jego bezstronności w odbiorze zewnętrznym, która winna być „oparta na zobiektywizowanych przesłankach i analizowana przez odwołanie się do oceny sytuacji dokonanej przez przeciętnego, rozsądnie rozumującego obserwatora procesu” (zob. D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski,

D. Świecki, *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2022, art. 41). Konieczne jest bowiem eliminowanie takich sytuacji, „w których wątpliwości wobec bezstronności byłyby pochopte lub nieprawdziwe i łatwo można byłoby tego dowieść” (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 8 stycznia 2009 r., III KK 257/08, LEX nr 532400).

Jak wynika ze złożonego oświadczenia, sędzia Sądu Najwyższego Adam Roch upatrywał podstawy do wyłączenia go od orzekania w łączących go w przeszłości relacjach zawodowych z prokuratorem K. P. Wskazał bowiem, iż w latach 2002-2009 wykonywał jako prokurator czynności służbowe w strukturach do spraw przestępczości zorganizowanej prokuratur różnych szczebli, w których funkcje dyrektorskie pełnił obwiniony prokurator. Zaznaczył także, iż K. P. miał wpływ na czynności związane z jego przeniesieniem z Wydziału do Spraw Przestępczości Zorganizowanej do Działu Nadzoru nad Postępowaniem Przygotowawczym funkcjonującego w ramach Wydziału Organizacyjnego Prokuratury Apelacyjnej w [...].

Sformułowane przez sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k. żądanie w przedmiocie wyłączenia ze składu orzekającego rozumieć należy jako jego oświadczenie wiedzy o podstawie wyłączenia z art. 41 § 1 k.p.k. Żądanie to nie stanowi bowiem w sensie ścisłym wniosku o jego wyłączenie, albowiem Kodeks postępowania karnego czynności te różnicuje (zob. D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2021, art. 42.). Nie ulega przy tym wątpliwości, iż wyznaczony do rozpoznania konkretnej sprawy sędzia obowiązany jest zawiadomić o okoliczności mogącej uzasadniać jego wyłączenie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2011 roku, sygn. akt V KK 386/10, LEX nr 846185). Końcowa ocena, czy wskazywana okoliczność stanowi podstawę wyłączenia, nie należy jednak do informującego o jej istnieniu sędziego, lecz do sądu weryfikującego jego oświadczenie, który dokonuje obiektywnej kontroli zasadności żądania w konkretnym układzie faktycznym (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 29 lutego 2016 roku, sygn. akt SNO 82/15, LEX nr 2023791).

W ocenie Sądu Najwyższego okoliczność wskazana przez sędziego Sądu Najwyższego Adama Rocha, odnosząca się wyłącznie do stroniczości zewnętrznej, nie zawiera w swej treści przywołania takich faktów, które uzasadniałyby odsunięcie go od rozpoznania niniejszej sprawy.

Podkreślenia wymaga, iż uzasadnioną wątpliwość co do kierunkowego nastawienia sędziego mogą wzbudzać jego „trwałe powiązania ze stroną albo jej pełnomocnikiem typu przyjaźń, wrogość, zbieżność lub rozbieżność interesów”, a nie incydentalne kontakty służbowe (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 25 lutego 2015 r., III KK 351/14, LEX nr 1665591). Relacją uzasadniającą odsunięcie sędziego od orzekania jest zatem bezpośrednia czy choćby pośrednia znajomość sędziego i strony, oparta na wzajemnym odczuciach o charakterze osobistym (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lipca 1972 r., I KR 12/72, LEX nr 16701). Ze złożonego oświadczenia nie wynika natomiast, iż kontakty służbowe, jakie istniały w przeszłości pomiędzy wyznaczonym do orzekania sędzią a obwinionym prokuratorem, skutkowały równoległą relacją o charakterze osobistym. Sam fakt zaistnienia w przeszłości sporadycznych kontaktów na linii stricte zawodowej, niepołączonych jednocześnie z relacją o charakterze prywatnym, nie może tym samym podważać bezstronności sędziego Sądu Najwyższego Adama Rocha w ujęciu zewnętrznym w sprawie zainicjowanej zażaleniem obrońcy obwinionego. Zaznaczenia wymaga przy tym, iż z treści oświadczenia nie wynika, że czynności K. P. związane z przeniesieniem sędziego (wówczas prokuratora) w ramach struktur prokuratury spowodowały negatywne skutki w sferze zawodowej, bądź wywołały trwałe następstwa w relacjach osobistych.

Analiza wskazywanych okoliczności nie prowadzi zatem do uznania, iż u przeciętnego i rozsądnie rozumującego zewnętrznego obserwatora procesu może pojawić się uzasadniona wątpliwość co do istnienia w niniejszej sprawie kierunkowego nastawienia sędziego, czy to do stron, czy też do przedmiotu postępowania.

Mając na uwadze, iż okoliczności wskazane w oświadczeniu sędziego Sądu Najwyższego Adama Rocha nie odpowiadają przesłankom wskazanym w art. 41 § 1 k.p.k., Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

